

LAISVĖS KRYŽKELĖS | Visuomenė

Kovo 23 d., 2009

LAISVĖS KRYŽKELĖS. JUOZUI ŠIBAILAI-MERAINIUI ATMINTI

0

„Tėvynės rūpesčiai yra visų mūsų rūpesčiai ir jų likimas yra taipgi ir mūsų likimas.

Žmogus tėvynėje tiek gyvena, kiek ji jame, jo širdyje gyva yra.“

Juozas Šibaila

„Laisvės kryžkelės“ tęsia skaitytojų pažintį su Vasario 1949 m. 16-osios signatarais. Šįkart – pasakojimas apie LLKS Visuomeninės dalies viršininką Juozą Šibailą-Merainį.

Ričardas Čekutis, Dalius Žygelis

Būsimasis Lietuvos laisvės kovotojas Juozas Šibaila gimė 1905 m. kovo 18 d. Alytaus apskrities Nedzingės valsčiaus Vadėnų kaime, pasiturinčio ūkininko šeimoje. Baigęs Alytaus mokytojų seminariją, mokytojavo Alytaus, Ukmergės apskrityse.

Apie 1928 m. vedė mokytoją Oną Augustinaitę, augino tris sūnus: Vytautą, Rimvydą ir Kęstutį. Amžininkų liudijimu, J. Šibaila mėgo groti armonika, žvejoti, buvo aktyvus visuomenininkas, Šaulių sąjungos narys, apdovanotas Vytauto Didžiojo 2-ojo laipsnio ordinu.

Prasidėjus sovietų okupacijai, J. ir O. Šibailos mokytojavo Ukmergės apskrities Balninkų miestelyje. 1941 m. birželio 14 d. visa J. Šibailos šeima, išskyrus jį patį, nes tuo metu namuose jo nebuvo, buvo ištremta į Katunskojės gyvenvietę Smolenskojės rajone, Altajaus krašte. J. Šibaila liko Lietuvoje, vokiečių okupacijos metais toliau dirbo Balninkų mokykloje mokytoju. Apsisprendęs ginti Tėvynę, 1944 m. įstojo į generolo Povilo Plechavičiaus Vietinę rinktinę.

Grįžus sovietams, J. Šibaila nuo 1944-ųjų rudens įsitraukė į pasipriešinimo judėjimą – organizavo partizanus Ukmergės apskrityje. Vėliau tapo Didžiosios Kovos apygardos „B“ rinktinės štabo viršininku, redagavo rinktinės leidinį „Tėvynei šaukiant“. Nuo 1948 m. vasario mėn. dirbo Rytų Lietuvos srities štabe, buvo deleguotas į partizanų vyriausiąją vadovybę. 1948 m. lapkričio mėn. Šiaulių apskrities Duko miške įvykusiame partizanų atstovų posėdyje Algimanto, Vytauto ir Didžiosios Kovos apygardų įgaliotinis J. Šibaila-Merainis buvo paskirtas laikinai eiti Bendro demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio (BDPS) Visuomeninės dalies viršininko pareigas, jam suteiktas partizanų majoro laipsnis.

Sėdi pirmas iš kairės DKA B rinktinės štabo narys Jonas Juras-Žilvinys, antra – ryšininkė Bronislava Tamulytė, trečias – DKA B rinktinės štabo viršininkas Juozas Šibaila- Diedukas, ketvirta – ryšininkė tarp DKA B rinktinės ir Algimanto apygardos Janina Tamulytė-Vaivorykštė. Antroje eilėje stovi neatpažintos rėmėjos ir ryšininkės.

J. Šibailą kaip mokytoją, tos pačios kartos žmogų, suprantantį kitą iš pusės žodžio, būsimasis LLKS Tarybos Prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis labai vertino, jam buvo pavesta parengti Sąjūdžio Visuomeninės dalies programą.

1949 m. vasario mėn. Radviliškio rajono Minaičių kaime įvykusiame visos Lietuvos partizanų suvažiavime J. Šibaila buvo išrinktas Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) tarybos prezidiumo nariu, prezidiumo pirmininko pavaduotoju, LLKS Visuomeninės dalies viršininku. 1949 m. vasario 16 d. pasirašė LLKS tarybos Deklaraciją.

Juozas Šibaila (dešinėje) su DKA B rinktinės štabo Poligrafinės dalies viršininkas Jonas Juras-Žilvinys (1922 – 1949)

Nepaprastai atsidavusiam, kruopščiam J. Šibailai puikiai sekėsi vykdyti visas LLKS statute numatytas funkcijas. Jis buvo vienas LLKS ideologų, 1949 m. parengė partizanų dvasinio parengimo nuostatų projektą, kuriame buvo nubrėžti pagrindiniai laisvosios spaudos principai: atskleisti okupacinės valdžios nusikaltimus, ugdyti tautos meilę Tėvynei, rūpintis jos sąmoningumo, kultūros ir dorovės kėlimu, kovoti su ydomis, informuoti visuomenę apie vidaus ir užsienio politiką, auklėti tautą demokratiniam žmonių gyvenimui. Rūpindamasis, kaip pats sakė, „kad naujos kartos turėtų supratimą apie partizanus ir LLKS tikslus“, ragino rinkti visus laisvės kovos liudijimus. J. Šibailos skatinami daugelis partizanų rašė dienoraščius, kūrė eilėraščius, kaupė laisvės kovų archyvą. Su dideliu pasišventimu jis leido laikraštį „Prie rymančio Rūpintojėlio“, kartais pats susitapatindamas su Rūpintojėlio, besąlygiška meile mylinčio visus žmones, įvaizdžiu. Jis buvo ir autorius, ir redaktorius, ir spaustuvininkas. J. Šibaila parengė LLKS leidinį „Sutemų keleivis“, partizanų maldyną „Rūpintojėlis“. Be to, jis teikė pagalbą kitiems partizaninės spaudos leidėjams, todėl neatsitiktinai su jo atvykimu į Aukštaitiją 1952 m. siejamas spaudos darbo suaktyvėjimas Rytų Lietuvoje.

Tuoj po visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo buvo įkurti ir du LLKS Visuomeninės dalies skyriai: Tautinis ir Politinis. J.Šibaila-Merainis, vadovaudamas Tautiniam skyriui, ne tik pats leido Vyriausiosios partizanų vadovybės leidinius, bet ir teikė metodinę pagalbą žemesniųjų padalinių spaudos darbuotojams. Taip pat buvo sudarytas detalus sąrašas temų, kurias reikėjo nušviesti ir aktualizuoti kasmet vyriausiajai vadovybei teikiamose partizanų sričių

Visuomeninės dalies ataskaitose, kurių fragmentai dažnai patekdavo ir į partizanų spaudos puslapius. Ataskaitose turėjo būti analizuojama laisvės kovotojų ir visuomenės socialinė-psichologinė būklė, diskredituojama „bolševikų valdžia“, parodant tikrąjį sovietinės santvarkos veidą.

Po 1949 m. vasario 2-22 d. visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo Visuomeninė dalis įsteigiama visuose partizanų apygardų štabuose. Ji turėjo būti sudaryta iš 3 pareigūnų. Smulkesniuose organizaciniuose vienetuose - būriuose, skyriuose, grandyse – turėjo būti paskirtas visuomenininkas, kuris privalėjo rūpintis medžiagos spaudai rinkimu ir spaudos platinimu savo veikimo teritorijoje. Taip buvo siekiama nustatyti glaudesnius ryšius su gyventojais, pagerinti spaudos leidybą, ir kokybę, ir kiekybę prasme.

Pradėjus centralizuotai rūpintis partizanų spaudos leidyba bei platinimu, visų Lietuvos apygardų stipresni leidiniai per ryšininkų tinklą buvo siunčiami aukščiausiai vadovybei – LLKS Tarybai, o atskiriems laisvės kovotojų padaliniais nurodyta pasidauginti spaudą patiems.

Prieš pat 1950-uosius "Prie rymančio Rūpintojėlio" redaktorius J.Šibaila-Merainis rašė: „*Rusiškąjį bolševizmą tegali sunaikinti tik tas, kam jis gyvenimas - rusas. Jeigu rusas savo plačia dvasia, viską pernešančiu gyvenimu bolševizmą, kaip savo dalią, perkeltų į rusiškas beribes, jis paliktų rusiškąjį jėgą, kurios jokia žmonijos jėga sunaikinti nejstengtų.*”

J. Šibaila (kairėje) ir Vyčio apygardos partizanas Albinas Burbulis-Žilvinas

Panaikinus Visuomeninės dalies vadovybę, J. Šibaila-Merainis 1950 m. gegužės mėn. tapo LLKS tarybos prezidiumo pirmininko padėjėju – visuomeninės veiklos vadovu. Buvo pakeltas ir jo karinis laipsnis – jis tapo partizanų pulkininku. Jau kelerius metus J. Šibaila dirbo Žemaitijoje, Prisikėlimo apygardoje, o 1951 m. nutarta jį perkelti vėl į Rytų Lietuvą – į „kilmės rajoną“.

1952 m. birželio mėn. J. Šibaila, vykdydamas J. Žemaičio nurodymą, perėmė iš Jono Kimšto-Žalgirio LLKS prezidiumo 3-iosios sekcijos vadovo pareigas. Nors buvo silpnos sveikatos, ir toliau nenuilstamai dirbo, rūpinosi, kad nenutrūktų LLKS organo „Prie rymančio Rūpintojėlio“ leidyba, stengėsi atgaivinti visuomenei skirtą leidinį „Aukštaičių kova“.

1953 m. vasario 11 d., išdavus bunkerį, J. Šibaila-Merainis, Diedukas kartu su savo pavaduotoju Povilu Žiliu-Audrūnu, Klevu žuvo Ramygalos valsčiaus Dovydų miške. 2001 m. liepos 14 d. jų žuvimo vietoje atidengtas paminklinis akmuo.

Jau 1950 m. lapkričio 23 d. LLKS tarybos prezidiumo pirmininko aktu J. Šibaila-Merainis už drąsą, pasiaukojimą ir ypatingą darbštumą buvo apdovanotas visų trijų laipsnių Laisvės kovos kryžiais. Atkūrus Nepriklausomybę, 1997 m. gruodžio 17 d. jam suteiktas Kario savanorio statusas (po mirties), 1998 m. gegužės 13 d. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro įsakymu – pulkininko leitenanto laipsnis, tą pačių metų gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu – Vyčio kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinas.

„Laisvės kryžkelių“ archyvas

Lietuvos gyventojų
genocido ir rezistencijos
tyrimo centras

© 2004 - 2015 VšĮ „Bernardinai.lt“